

Atlanti+ 31, br. 1 i 2 (2021).

Međunarodni institut za arhivsku znanost Trst – Maribor (IIAS) i Alma Mater Europeana – Europski centar Maribor (AME) od 2019. godine objavljuju časopis *Atlanti+* kao međunarodni znanstveni časopis za suvremenu arhivsku teoriju i praksu. Časopis izlazi dva puta godišnje, na engleskom jeziku, i sadrži recenzirane izvorne znanstvene radove. Časopis je dostupan u tiskanom izdanju, ali i u pdf formatu na mrežnoj stranici AME-a: <https://journal.almamater.si/index.php/atlantiplus/issue/archive>. U svesku 21 objavljeni su radovi nastali temeljem izlaganja na Međunarodnom arhivskom danu, održanom *on-line* 29. i 30. studenoga 2021. godine.

U broju 1 objavljeno je šest radova. Prvi je rad Dietera Schlenkera (Povijesni arhiv Europske unije, Firenca) o transformaciji Povijesnoga arhiva Europske unije, od pojedinačnih projekata do sustavne digitalizacije. Europska unija je 2015. amandmanom o otvaranju institucionalnih arhiva publici (na arhivsku regulativu iz 1983.) snažno krenula ka modernizaciji svoje arhivske službe, uvodeći novu i sustavnu politiku arhivske digitalizacije. Od tada se svi institucionalni arhivi u Europskoj uniji, prije njihove dostupnosti javnosti u roku od 30 godina, sustavno digitaliziraju i postaju dostupni korisnicima u digitalnom obliku. Nova politika digitalizacije ističe tradicionalnu dilemu između zaštite i dostupnosti osjetljivoga arhivskoga nasljeđa te daje novi pogled na odnos između hiperpermnezije i transparentnosti i povećane mogućnosti istraživanja. Politika digitalizacije zahtijeva novu evaluaciju glavnih arhivskih pitanja, zaštite, pohrane, vrednovanja. Rad Magdalene Marosz (Državni arhiv u Krakovu) bavi se projektom obiteljskih arhiva o neovisnosti, zajedničkom vezom između arhiva i korisnika. Projekt se odnosi na cijelu Poljsku i usmjeren je na svakog komu su obiteljske zbirke dokumenta, koje su katkad stvarale brojne generacije, od neprocjenjive osobne važnosti. Postoje brojni obiteljski arhivi koji, svojim potencijalom buđenja snažnih emocija, prikazuju društvenu povijest slikovitije od knjiga. Cilj je projekta spojiti nacionalnu i osobnu povijest te naglasiti ulogu još uvijek anonimnih pojedinaca, obitelji i lokalnih grupa u obnovi nezavisnosti Poljske 1918. godine. Potiče one koji žele očuvati sjećanja svojih predaka da potraže stručni savjet u nekom od 33 državnih arhiva. Mikhail Larin i Nataliya Surovtseva (Rusko državno sveučilište društvenih znanosti, Moskva) pišu o autentičnosti i identitetu elektroničkih zapisa u digitalnoj transformaciji arhiva. Jedno od glavnih obilježja elektroničkoga zapisa njegova je autentičnost, što je bila jedna od tema istraživanja poduzetoga u okvirima međunarodnoga projekta *InterPARES*. U ruskoj se praksi koncept “autentičnosti” rijetko rabi, a koristi se za upravljanje e-zapisima, uglavnom u smislu identifikacije izvora zapisa. Uzevši u obzir društvenu prirodu zapisa, trebamo shvatiti da je nepromjenjivost elektroničkih zapisa relativan koncept i odnosi se na očuvanje društvenih funkcija zapisa. Stoga je prepoznavanje identiteta e-zapisa samo relativno, i dopušta mogućnost nekih promjena unutar

kojih e-zapis zadržava svoju društvenu funkciju. Razlika između kopija elektroničkoga zapisa unutar te različitosti omogućuje nam da govorimo o autentičnom zapisu. Charles J. Farrugia (Državni arhiv Malte) obrađuje ulogu arhivskih institucija tijekom pandemije Covid-19. Postavlja se pitanje imaju li arhivi tijekom teških i problematičnih razdoblja aktivnu ulogu ili su pasivni. Arhivi mogu biti glavni na pozornici i u takvim razdobljima, jer društva tada često zapadnu u mirniji način rada i okreću se k sebi, što arhivima otvara mogućnost privlačenja pažnje i djelomičnoga redefiniranja svoje pozicije u društvu. Teška vremena mogu potaknuti nove i kreativnije načine na koji arhivi ispunjavaju svoje tradicionalne zadaće. Arhivima tijekom pandemije Covid-19 bavi se i Karen J. Trivette (Institut za modu i tehnologiju, Državno sveučilište New York). Ispituje, na temelju statistika o posjetima i korisnicima, razne mrežne platforme koje arhivima omogućavaju povezivanje sa sadašnjim i budućim korisnicima. Čak i tijekom pandemije arhivi mogu uspješno usluživati korisnike, sadašnje i nove, i ne samo zadovoljiti njihova očekivanja, nego ih i nadmašiti na nove i inovativne načine. Robert Parnica (Arhiv Otvorenoga društva, Budimpešta) ispituje dostupnost arhiva i izazovno pitanje referentnih servisa u digitalnom dobu. Istražuje kako kontinuirana interna dinamika stalnoga i kompleksnoga odnosa između istraživača i referentnih arhivista mijenja kako istraživače tako i arhiviste. Čitaonice arhiva nisu samo fizička mjesta u kojima su referentni arhivisti posrednici između arhivskoga gradiva i korisnika, nego također područje žive intelektualne interakcije i tankočutne medijacije čiji je krajnji cilj stvaranje novoga znanja.

U broju 2 objavljeno je sedam radova. Flavio Carbone (Glavni stožer karabinjera, Italija) u svojem se radu fokusira na odnos izgrađen između Povijesnoga ureda karabinjera i građana (karabinjeri su posebna policijska postrojba pod zapovjedništvom vojnoga stožera). Ured je 2000. službeno postao odgovoran za Povijesni arhiv karabinjera, a njegova je glavna zadaća podrška Glavnomu stožeru i postrojbama karabinjera u otkrivanju i proučavanju vlastite povijesti. U drugoj se fazi 2003. promijenio odnos prema građanima zahvaljujući mrežnoj stranici Ureda, opsežnoj uporabi e-pošte i mogućnosti rada u čitaonici. Nakon 20 godina i određenih reorganizacija, karabinjeri su, zahvaljujući naporima da pruže konkretne odgovore na upite korisnika, izgradili snažan odnos povjerenja. Charles J. Farrugia (Državni arhiv Malte) piše o reakciji korisnika na veće uključivanje zajednica znanja u državni arhiv, kako pri preuzimanju gradiva tako i u uslugama korisnicima. Državni arhiv Malte pokrenuo je projekt *MEMORJA*, a izgradnja arhiva slike, zvuka i oralnih iskaza zahtijevala je znato intelektualno prilagođavanje uključenoga arhivskoga i drugoga osoblja. Maryna Paliienko (Državno sveučilište Taras Ševčenko, Kijev) analizira strategije društvenih medija kao važno oruđe komunikacije u ukrajinskim arhivima, i njihov utjecaj na korisnike arhivskih informacija. Nove tehnologije ubrzano mijenjaju informacijsku sliku arhiva, mijenjaju društvenu percepciju arhiva, rad samih arhivista i odnos arhivista i korisnika. Aktivnosti arhiva na društvenim medijima su informacijske

i komunikacijske, prezentacijske i obrazovne. Elena Romanova (Sveruski znanstveni i istraživački institut za uredsko i arhivsko poslovanje) predstavlja rusko iskustvo i izazove u praksi rokova čuvanja. Naglašena je neophodnost stalnoga razvoja i promijene legislativne baze, što u modernom društvu zahtijeva široku uporabu informacijske tehnologije i fleksibilan informacijski sustav koji kombinira različite normativne akte raznih ministarstava i agencija. Dietera Schlenkera (Povijesni arhiv Europske unije, Firenca) bavi se novom generacijom Europejaca – obrazovnim programima za mlade početnike. Povijesni arhiv Europske unije 2013. godine uveo je obrazovni program za učenike osnovnih i srednjih škola. Rad istražuje razne pristupe, ciljeve i zadaće postojećih arhivskih obrazovnih programa, uspoređuje obrazovne aktivnosti Arhiva s drugim arhivima, ne zanemarujući specifična pitanja i izazove povezane s upravljanjem arhivskim obrazovanjem u transnacionalnom europskom kontekstu. Iako đaci nisu primarna ciljna publika arhiva, arhivi bi trebali imati gorljiv interes za uključivanjem mladih početnika jer oni predstavljaju novu generaciju mogućih korisnika i pristalica jedinstvene misije arhiva u demokratskom društvu. Karen J. Trivette (Institut za modu i tehnologiju, Državno sveučilište New York) ističe kako arhivi ne predstavljaju ništa ako nisu dostupni. Rad se bavi studijom slučaja, postavljenjem izložbe u prostoru javnoga sveučilišta. Izvorna je namjera bila postaviti fizičku izložbu u prostoru kampusa, no pandemija je poremetila planove. Zahvaljujući alatima kao Google Analytics, moguće je na razne načine izmjeriti uspjeh i doseg izložbe. Arhivisti trebaju biti kreativniji nego ikada, istraživati načine rada koji su onkraj tradicionalnih i propitati svoje radne rutine. Adriano Buzzanca (Ministarstvo kulture, Italija) piše o poboljšanju sustava kulturnoga nasljeđa u Apuliji i turizmu. Rad je inspiriran propisom iz 2004. i amandmanima, te analizira primjere moći uprave u skladu s načelom kompromisa. Analizirani su instrumenti kompromisa između pojedinaca i javnosti s ciljem poboljšanja sustava kulturnoga nasljeđa i njegove dostupnosti javnosti, primjerni iz lokalnoga konteksta u kojem nije došlo do uspjeha, naglašavaju kritična pitanja koja određuje posljedice, kako za vlasnike, tako za državu.

Živana Hedbeli